

پیام احمد صدر حاج سیدجوادی به مناسبت پنجاهمین سالگرد تأسیس نهضت آزادی

بسم الله الرحمن الرحيم

«یا ایها الذین ءامنوا اصبروا و صابروا و رابطوا و اتقوا الله لعلکم تفلحون»

(آل عمران، آیه ۲۰۰)

ملت شریف و جوانان برومند ایران!

نهضت آزادی ایران، پنجاه سال پیش در چنین روزهایی توسط زنده‌یادان مهندس مهدی بازرگان، آیت‌الله سید محمود طالقانی و دکتر یدالله سبحانی و با تأیید و نظر مثبت شادروان دکتر محمد مصدق رهبر نهضت ملی ایران بنیان نهاده شد. آزادی، استقلال، حاکمیت قانون، عدالت اجتماعی و پیشرفت مملکت از جمله آرمان‌ها و اهدافی بودند که بنیان‌گذاران نهضت آزادی ایران برگزیده و در طی سالیان بعد برای تحقق آن کوشیدند. دموکراسی، اجرای اصول مندرج در اعلامیه جهانی حقوق بشر، گسترش صلح و فرهنگ دوستی در میان ملل گوناگون نیز در زمره تأکیدیاتی هستند که در مرامنامه نهضت آزادی ایران دیده می‌شوند.

بنیان‌گذاران نهضت آزادی ایران با درکی تاریخی از ساخت جامعه و ملت ایران و تأثیر عمیق باورهای دینی و اسلامی بر فرهنگ ایرانی و نحوه زیست مادی و معنوی ایرانیان و همچنین بر اساس بینشی توحیدی و قرآنی، به تبیین نگاهی نو و مبتنی بر اخلاق و عقلانیت از اسلام توجه داشتند. در باور این جمع، استبداد نه تنها به‌عنوان ماحصل بینش غیرتوحیدی و به‌مثابه مصداق بارز شرک، قابل ارزیابی است که خود از جمله موانع تحقق جامعه اخلاقی و نشر باورهای اصیل دینی محسوب می‌شود و بر همین مبنا، افزون بر مبارزه سیاسی مستمر با حکومت خودکامه و حاکمیت سلطنت مطلقه پهلوی، در مسیر خرافه زدایی و معرفی چهره‌های عقلانی از اسلام و سازگار با دموکراسی و حقوق بشر، منشأ خدمات مؤثر و گسترده‌ای شدند. در اعلامیه تأسیس نهضت آزادی ایران، این عبارات دیده می‌شود: «اقتضای اطاعت از خدا مبارزه با بندگی غیر او و شرط سپاس ایزدی، تحصیل آزادی برای به‌کار بستن آن در طریق حق و عدالت و خدمت است. ما باید منزلت و مسئولیت خود را در جهان خلقت بشناسیم تا به رستگاری و پیروزی نائل شویم.»

نهضت آزادی ایران در طی حدود نیم‌قرن مبارزه برای تحقق آزادی و حاکمیت قانون، همواره بر این امر تأکید داشته است که دموکراسی یک رخداد صرفاً سیاسی نیست که در اثر رویدادی خاص و یا در لحظه‌ای معین روی دهد و بلکه، فرایندی است اجتماعی، فرهنگی و سیاسی که در مسیر پیگیری مستمر آن، به درجات گوناگون پدیدآمده و تکامل و تعمیق خواهد یافت و چنین دستاوردی نه با زور و تحمیل که تنها با پذیرش و باور عام ملت و حتی هیئت حاکمه به این حقیقت که دموکراسی بدیل و جایگزینی ندارد، به دست خواهد آمد. از همین رو، با تأکید بر شیوه‌های مدنی و مسالمت‌جویانه، تغییرات تدریجی در چارچوب قانون را در ارتقای فرایند

حاکمیت ملت و جنگ حجت و «دمکراسی مؤثرتر ارزیابی کرده و برای آگاهی بخشی اهمیتی دوچندان قائل بوده‌اند. گزینش راهبرد نیز در دهه شصت خورشیدی بر همین اساس روی داد.» نه جنگ قدرت تجربه نیم قرن مبارزه مستمر اعضای فقید و حاضر نهضت آزادی ایران، مویید این ادعاست که آرمان‌هایی را که روزگاری بنیان‌گذاران شریف اعلام می‌داشتند، این روزها به خواست و باور عمومی ایرانیان، از هر طیف سیاسی و طبقه اجتماعی بدل شده است. امروز دیگر کمتر کسی از جماعت مردم پیدا می‌شود که آزادی را امری لوکس و غیرضروری بداند و حتی همراهان عدالت‌طلب ما در مسیر مبارزه نیز بدین ضرورت رهنمون شده‌اند که سلب آزادی، نخستین حقی است که از یک انسان، مورد ستم و تعدی قرار می‌گیرد و از این رو، تلاش برای دستیابی به آزادی و کرامت انسانی، عین عدالت‌جویی و پیش‌نیاز اساسی تغییرات پایدار و گذار به سوی حاکمیت ملت بوده و به‌عنوان خواستی فراتر از یک حزب و یا جریان سیاسی خاص قابل مشاهده است؛ بنابراین گزاف نیست اگر ادعا شود که امروز بیش از هر زمان دیگری نیاز به آزادی، حاکمیت قانون و عدالت اجتماعی راستین دیده می‌شود. تصمیم‌سازی‌های نادرست و مغایر منافع ملی دولت دهم و رئیس آن در عرصه‌های سیاست، اقتصاد و فرهنگ، از جمله تقلب آشکار در انتخابات ۱۳۸۸، سرکوب و کشتار و زمینه‌سازی برای صدور احکام بلاوجه اعدام افراد بی‌گناه و حبس معترضان و فعالان سیاسی و اجتماعی، حذف یارانه‌ها در غیاب مراجع نظارتی رسمی و نهادهای مردمی مانند سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی و همچنین مطبوعات آزاد و مستقل که موجب گسترش فقر شده و در واقع، معیشت و سفره‌های مردم تنگدست را نشانه گرفته است، نقض مستمر و فراگیر حقوق بشر و اصول قانون اساسی و آرمان‌های اصیل و واقعی انقلاب ۱۳۵۷، تنش آفرینی در عرصه روابط بین‌المللی به‌ویژه تحریک کشورهای همسایه و عرب‌زبان، در کنار تشدید مناقشات منطقه‌ای در برخی استان‌های مرزی و به‌ویژه خوزستان، ترویج خرافه‌گرایی و ویران ساختن ارزش‌های اخلاقی و منابع مالی و انسانی و زیرساخت‌های اقتصادی و تولید ملی، از جمله دغدغه‌ها و نگرانی‌های اینجانب بوده و بنده نیز به‌شدت از تحمیل هزینه‌های غیرقابل‌جبران بر ملت و مملکت بیمناک بوده و اعلام می‌دارم که از حمله مغول به این‌سو، چنین یورش و تهاجمی علیه «ایرانیت و اسلامیت» به نحو توأمان رخ نداده است.

سالروز تأسیس نهضت آزادی ایران، مناسبتی پدید آورد تا به‌رغم کسالت شدید و فشارهای امنیتی بی‌سابقه که سکوت چندماهه اخیر را موجب شده بود، مهر سکوت شکسته و از آنجاکه کهولت و کسالت روزافزون و همچنین شرایط سیاسی موجود، چه‌بسا در آینده‌ای نه‌چندان دور، حتی امکان و یا رمقی برای گرفتن قلم بر دست نیز نگذارد، در این سخن پایانی به عموم هم‌وطنان و به‌ویژه جوانان برومند سرزمینم که اینک سرنوشت میهن را رقم می‌زنند، توصیه‌ای از باب وصیت و سفارش دارم مبنی بر آنکه: «مبادا سختی‌های روزگار موجب دلسردی و ناامیدی شما شود که البته باید به گسترش و تعمیق ظرفیت‌های اخلاقی و روحی شما و ایجاد انگیزه، توان و خواستی مضاعف در پیگیری مطالبات تاریخی ملت عزیز ایران بیانجامد و این نکته را پدر پیری با شما در میان می‌گذارد که اگرچه رنج بیش از هفتاد سال تلاش و حضور در عرصه اجتماع و سیاست، تنش را رنجور داشته و جانی خسته برایش باقی گذاشته است، اما بیش از هر زمان دیگری به آینده ایران و تحقق آزادی و

دمکراسی باور داشته و امیدوار است و از همین رو تاکید مجدد دارم که در مسیر سبزی که پیش رو دارید، پیوندها را مستحکم‌تر و با اتحاد و همدلی پیش روید.»

به‌رغم فشارهای شدید امنیتی و اعمال مجازات‌های سنگین و حبس‌های طولی‌المدت برای اعضا و علاقه‌مندان این حزب دیرپای ملی و اسلامی که از همان روزگار تأسیس وجود داشت و هنوز هم به شدیدترین حالت اعمال می‌شود، پیگیری مستمر مطالبات تاریخی ملت ایران، الزام حاکمان به پاسخگویی مسئولانه در برابر نهادهای مردمی و مدنی، تاکید همواره بر آزادی بیان، آزادی عقیده و برگزاری انتخابات آزاد، سالم و عادلانه، نحوه ورود مبتنی بر اخلاق و کرامت انسانی به حوزه سیاست و عدم رعایت خط‌قرمزهای خودساخته حکومتی و هرگونه مصلحت‌اندیشی‌های ضد‌مردمی، از جمله دلایل و موجباتی هستند که قامت نهضت آزادی ایران را فراتر از یک تشکل سیاسی صرف و در میزان یک اندیشه و بینش و به‌عنوان الگویی برای تحزب و شاخصی برای ارزیابی رفتار حاکمیت و سنجش دمکراسی قرار داده است. نهضت آزادی ایران به‌رغم فشارها و تضییقات بی‌سابقه که حتی از برگزاری جلسات حزبی، محروم و ممنوع است، امروز به جهت فراگیری و پذیرش آرمان‌ها و روش‌هایش از سوی ملت ایران و عموم احزاب و فعالان سیاسی دمکراسی‌خواه، به نهضتی برای آزادی ملت ایران ارتقا یافته و بیش‌ازپیش در راستای اهداف و آرمان‌های اصیل مردم سرزمینش پیش می‌رود. نهضت آزادی ایران از آنجاکه با خواست حکومت‌ها ایجاد نشده است، سرنوشت خود را بااراده هیچ اراده‌گرایی رقم نخواهد زد. تمامیت‌خواهان بدانند که این نهضت، متوقف شدنی نیست و تا بامداد آزادی و برآمدن خورشید عدالت، حتی اگر که راهی دور و شبی طولانی در پیش داشته باشد، استوار خواهد ماند و ایمان دارم که ملت شریف ایران نیز، هرگز در پیگیری مطالباتش کوتاه نخواهد آمد.

آن شعله که خاموش نگردد ماییم نامی که فراموش نگردد ماییم
از لطف خدا با همه ظلم و دهشت آشفته و مدهوش نگردد ماییم

احمد صدر حاج سید جوادی